

Yleisten alueiden jätehuollon nykytilan selvitys ja kehittämisuunnitelma

Vuoden 2020 talousarviossa viheryksikölle/teknisille palveluille on asetettu operatiiviseksi toimenpiteeksi yleisten alueiden jätehuollon nykytilan selvitys sekä kehittämisuunnitelman laatiminen.

Naantalissa teknisten palveluiden yleisten alueiden jätehuoltovastuu jakautuu eri osastoille: viheryksikölle, liikenneväylille ja venesatamille sekä ulkoliikuntapalveluille. Jo selvityksen alkuvaiheessa pidettiin tarkoituksenmukaisena, että yleisten alueiden jätehuollon kehittämistä tarkastellaan kokonaisuutena.

Selvityksessä olivat mukana kaikki yleisillä alueilla sijaitsevat Naantalin kaupungin vastuulla olevat jäteastiat. Ne sijaitsevat mm. puistoissa, pysäköintialueilla, toreilla, linja-autopysäkeillä, kevyenliikenteen reittien varrella, venesatamissa, uimarannoilla ja urheilu- ja kuntoilualueilla. Selvityksessä eivät olleet mukana kiinteistöjen pihojen jäteastiat, joiden ylläpitovastuu kuuluu tilapalveluille.

Tässä selvityksessä ei myöskään ole huomioitu roskien keräämisestä tai muusta ympäristön puhtaanapidosta syntyviä kustannuksia.

Nykytilan selvitys

Nykyiset jäteastiat ja niiden ylläpitovastuut

Vuoden 2020 aikana kaikki yleisten alueiden jäteastiat on inventoitu omaisuusrekisteriin. Käytössä on erilaisia keräysastiatyyppejä, jotka jakaantuvat koko kaupungin alueelle

<u>Roskakorit; koko 30-100 litraa</u>		YHT. 363 kpl		
Ylläpitovastuu:	Viheryksikkö		322 kpl	
	Liikenneväylät ja venesatamat		0 kpl (*)	
	Ulkoliikuntapaikat		41 kpl	
				(* tiealueiden ja pysäkkien roskakorit viheryksikön hoidossa)
<u>Jätessäkitelineet; koko 150 tai 200 litraa</u>		YHT. 6 kpl		
Ylläpitovastuu:	Viheryksikkö		6 kpl	
	Liikenneväylät ja venesatamat		0 kpl	
	Ulkoliikuntapaikat		0 kpl	
<u>Roskasäiliöt; koko 240 litraa</u>		YHT. 61 kpl		
Ylläpitovastuu:	Viheryksikkö		0 kpl	
	Liikenneväylät ja venesatamat		2 kpl	
	Ulkoliikuntapaikat		59 kpl	
<u>Roskasäiliöt; koko 600 tai 660 litraa</u>		YHT. 3 kpl		
Ylläpitovastuu:	Viheryksikkö		0 kpl	
	Liikenneväylät ja venesatamat		1 kpl	
	Ulkoliikuntapaikat		2 kpl	
<u>Etulastaussäiliöt ("etukontti"); koko 4 m³ tai 8 m³</u>		YHT. 7 kpl		
Ylläpitovastuu:	Viheryksikkö		1 kpl	
	Liikenneväylät ja venesatamat		6 kpl	
	Ulkoliikuntapaikat		0 kpl	
<u>Syväkeräyssäiliöt; koko 1,3 m³ tai 5 m³</u>		YHT. 10 kpl		
Ylläpitovastuu:	Viheryksikkö		8 kpl	
	Liikenneväylät ja venesatamat		2 kpl	
	Ulkoliikuntapaikat		0 kpl	
<u>Muut:</u>		YHT. 2 kpl		
Ylläpitovastuu:	Liikenneväylät ja venesatamat			
	• Taimon veneranta: jäteöljyn keräyssäiliö 1,5 m ³		1 kpl	
	• Taimon veneranta: kiinteän öljyisen jätteen keräyssäiliö 660 litraa		1 kpl	

Roskakorit, jättesäkitelineet ja 240 litran roskasäiliöt tyhjenetään omana työnä, ja niistä kertyvä jäte vietään etukonttiin tai syväkeräyssäiliöön.

Etulastaus- ja syväkeräyssäiliöiden sekä 600 ja 660 litran roskasäiliöiden tyhjennyksestä huolehtii jätehuoltoyritys, jonka kanssa ylläpidosta vastaava osasto on tehnyt sopimuksen.

Yleisten alueiden jätteille ei torin kartonginkeräyssäiliötä ja Taimon venerannan öljynkeräyssäiliöitä lukuun ottamatta ole tällä hetkellä lajittelumahdollisuutta.

Astioiden tyhjentäminen

Naantalissa yleisillä alueilla syntyvä jätemäärä ja sen myötä astioiden tyhjennysväli on suuresti riippuvainen vuodenajasta. Muita tyhjennysväliin vaikuttavia tekijöitä ovat sijainti ja astian koko.

Suuriin jättesäiliöihin kohdistuu jonkin verran väärinkäyttöä, koska niihin tuodaan ajoittain isojakin määriä selkeästi erottuvaa ulkopuolista jätettä, mm. remonttijätettä.

Pienet omana työnä tyhjennettävät jätteastiat

Roskakorit, jättesäkitelineet ja 240 litran roskasäiliöt tyhjenetään omana työnä, ja niistä kertyvä jäte vietään etukonttiin tai syväkeräyssäiliöön.

Syrjäisellä paikalla sijaitsevan omana työnä tyhjennettävän astian tyhjennysväli voi olla kaksi viikkoa, kun taas Vanhankaupungin rannan roska-astiat tyhjenetään kesäaikana jopa kahdesti päivässä. Myös uimarannoilla astiat tyhjenetään kesällä päivittäin. Tyhjennysväliä voidaan tiettyyn rajaan asti harventaa astiakokoa suurentamalla.

Sopimusperusteisesti tyhjennettävät jätteastiat

Valtaosa isoista jättesäiliöistä sijaitsee venesatamissa ja pysäköintialueilla, jotka ovat vilkkaimmassa käytössä keväällä, kesällä ja alkusyksyllä. Osa säiliöistä poistetaan kokonaan käytöstä talven ajaksi, mm. venerantojen ja Vanhankaupungin säiliöt.

Sopimusperusteisesti tyhjennettävien säiliöiden tyhjennysväli perustuu kokemukseen ja vuodenaikaan. 600 ja 660 litran säiliöt tyhjenetään kesällä viikoittain, syväkeräys- ja etulastaussäiliöt pääsääntöisesti kahden viikon välein. Poikkeuksena ovat Taimon venerannan säiliöt, jotka tyhjenetään kesällä viikoittain.

Vuotuiset jätemäärät

Vuotuinen jätemäärä on toteutuneen sopimusperusteisen tyhjennyksen jätemäärä. Ulkoliikuntapaikkojen osalta ko. tietoa ei ole käytettävissä.

Vuonna 2019 toteutuneet jätemäärät

Viheryksikkö	27,47 tn
Liikenneväylät ja venesatamat	17,78 tn

Jäteastioiden ylläpidon kustannukset

Kustannustietona on käytetty vuoden 2019 toteutuneita kustannuksia. Kustannukset koostuvat sopimusperusteisesta astioiden tyhjennyksestä, omana työnä tehtävästä astioiden tyhjennyksestä, uusien jätteastioiden hankinnasta ja asennuksesta sekä tarvikkeiden, mm. jättesäkkien, hankinnasta.

Vuonna 2019 toteutuneet kustannukset

<u>Viheryksikkö</u>			
	sopimusperusteinen syväkeräys- ja etulastaussäiliöiden tyhjennys	10 100,00 €	
	omana työnä tehtävä roskakorien tyhjennys ja jätteen käsittely*	125 500,00 €	
	jäteastioiden hankinta ja asennus sekä kunnostustyöt	3 000,00 €	
	*sisältää liikenneväylien roska-astiat	Viheryksikkö YHT.	138 600,00 €
<u>Ulkoliikuntapaikat</u>			
	sopimusperusteinen tyhjennys (600 l astiat Nunnalahden uimaranta)	450,00 €	
	omana työnä tehtävä tyhjennys ja jätteen käsittely (60 l ja 240 l uimarannat)	8 240,00 €	
	omana työnä tehtävä tyhjennys ja jätteen käsittely (60 l ja 240 l yleiset alueet)	9 230,00 €	
	jäteastioiden hankinta ja asennus sekä kunnostustyöt	2 000,00 €	
		Ulkoliikuntapaikat YHT.	19 920,00 €
<u>Liikenneväylät ja venesatamat</u>			
	sopimusperusteinen syväkeräys- ja etulastaussäiliöiden tyhjennys	10 250,00 €	
	jäteastioiden hankinta ja asennus sekä kunnostustyöt	2 000,00 €	
		Liikenneväylät ja venesatamat YHT.	12 250,00 €
YLEISTEN ALUEIDEN JÄTEHUOLLON KUSTANNUKSET YHTEENSÄ V. 2019			170 770,00 €

Karkeasti arvioiden työn ja kuljetuksen osuus kustannuksista on noin 85-90%. Kuljetuksen osuus kasvaa, mitä kauemmas ylläpitäjän toimipisteestä mennään. Viheryksiköllä pääosa kustannuksista syntyy pienten puistoroskakorien tyhjennyksestä. Ulkoliikuntapaikoilla merkittävin yksittäinen kustannustekijä on kesäaikainen uimapaikkojen jätehuolto. Liikenneväylillä sen sijaan lähes kaikki kustannukset syntyvät sopimusperusteisesta isojen säiliöiden tyhjennyksestä.

Jäteasioista asukailta saatava palaute

Jäteasioihin liittyvää palautetta tulee jonkin verran. Suurin osa siitä tulee suoraan osastojen vastuushenkilöille tai kentällä toimiville työntekijöille. Myös Naantalin kaupungin virallisen palautepostin kautta tulee yhteydenottoja.

Iso osa palautteesta koskee täynnä olevia tai rikkoutuneita jäteastioita. Nämä puutteet korjataan mahdollisimman pian, usein jo samana tai seuraavana päivänä.

Uusien jäteastioiden sijoitteluperiaatteet

Asukailta tulee myös toiveita uusista astioista. Niitä toteutetaan harkinnan perusteella. Yleisin peruste uudelle jäteastialle on kuitenkin jokin muutostyö alueella, esim. rakennettava puisto- tai liikuntakohde taikka uuden penkin asennus kulkureitin varrelle.

Yleisten alueiden jätehuollon kehittämissuunnitelma

Jätehuollon kehittämisessä on nostettu esiin kaksi osa-aluetta, toiminnan rationalisointi ja lajittelu.

Toiminnan rationalisointi

Kalleinta jätehuolto on kuljetusmatkojen vuoksi saariston alueella. Siellä sijaitsee kuitenkin sekä viheryksiköllä että ulkoliikuntapaikoilla huoltokohteita, joissa on käytävä kesäaikana useita kertoja viikossa. Näitä ovat leikkialueet ja uimarannat.

Vaihtoehtoja kustannusten karsimiseen:

1. Eri osastojen huoltokierrosten yhdistäminen

Kustannussäästöjä voidaan saada toimintoja yhdistämällä. Se tarkoittaisi eri osastojen huoltokierrosten yhdistämistä.

2. Omana työnä tehtävän roskien kuljettamisen vähentäminen

Saariston alueelle otetaan käyttöön isoja välityhjennys säiliöitä (etutyhjennys- tai syväkeräyssäiliöitä), jotka tyhjenetään ostopalveluna.

Kaupungin venerantojen nykyisten säiliöiden käyttöä tähän tarkoitukseen selvitetään, tarpeen mukaan voidaan ottaa käyttöön uusiakin säiliöitä.

3. Roska-astioiden tyhjennyksen ulkoistaminen

Viheryksikkö kokeili puistojen pienten roska-astioiden tyhjennyksen ulkoistamista vuonna 2014. Tuolloin ulkoistaminen päättyi urakoitsijan konkurssiin.

Jätehuolto voidaan kilpailuttaa yksityisen toimijan toteutettavaksi. Toiminta-alueen voi tarvittaessa jakaa osa-alueisiin, jotka kilpailutetaan erikseen. Alueen urakkaan voidaan sisällyttää myös mm. uimarantojen ja leikkialueiden yleinen siivous.

Lajittelu

Viime vuosien isoja suuntauksia jätteiden osalta ovat olleet jätteiden määrän vähentäminen ja lajittelun tehostaminen. Yleisillä alueilla roskien lajittelu on haasteellista, koska lajitteluastioita eri jätejakeille ei voi laittaa jokaisen roskakorin paikalle. Myös jätteiden määrään on vaikea vaikuttaa, yleisten alueiden jäteastioiden tärkein tehtävä on pitää ympäristö siistinä ja roskattomana.

Viheryksikkö tutki alkusyksyllä 2020 otantana eräiden yleisten alueiden roska-astioiden sisältöä. Vaikka tietyissä astioissa iso osa jätteestä oli koirien jätöksiä, eivät ne maatumattomaan muovipussiin pakattuna ole biojätettä. Lisäksi kaikissa astioissa oli myös muita roskia.

Lajittelu voi tulla kyseeseen alueilla, joissa roskaa syntyy paljon suhteellisen pienellä alueella. Tällainen lajittelun pilottikokeiluun soveltuva alue on viheryksikön osalta esim. Vanhankaupungin ranta. Lisäksi käytetyimmillä ulkoliikuntapaikoilla syntyy runsaasti juomapakkausjätettä, jota voisi saada kerättyä muusta jätteestä erikseen. Liikunta-alueilla lajittelua kannattaa kokeilla esimerkiksi Karvetin liikunta-alueella.

Uuteen asuntomessujen venesatamaan on tulossa jätteiden lajittelu, kohde toimii yleisten alueiden jätehuollon lajittelukokeiluna niin viheryksikön kuin venesatamienkin osalta.

Venesatamista lajittelua voisi kokeilla myös nykyisissä satamissa. Eniten jätettä syntyy Taimon ja Särkän venerannoissa, joista toinen voisi toimia lajittelun pilottikohteena venesatamien osalta.

Mihin tulee varautua?

Jätehuolto ja jätteen hyötykäyttö ottavat suuria askeleita. Asetuksia ja velvoitteita kiristetään, ja julkisen sektorin toimijoidenkin on syytä pysyä ajan tasalla siitä, mitä yleisellä tasolla tapahtuu. Myös hyötykäyttö ja kierrätys etenee, ja tämän päivän ongelmallinen jäte voi olla tulevaisuudessa arvokasta uusioraaka-ainetta.

Naantalin kaupunki
Tekniset palvelut

Viheryksikkö	kaupunginpuutarhuri Simo Saarinen
Ulkoliikuntapaikat	työnjohtaja Max Holmberg
Liikenneväylät ja venesatamat	katumestari Pasi Vänni